

paatage sig at give os en Fremstilling af, ikke blot hvordan Tyskland voksede i Produktionskraft før Krigen, men hvorledes det samtidig undergravedes af sociale Modsætninger, hvorledes Tyskland af 1871 blev til Tyskland af 1914 og dette igen til Tyskland af 1918 og senere. Thi at det her ikke har været de politiske Forhold, men de økonomiske og sociale, der har været de drivende Kræfter i Udviklingen, derom kan der ikke herske Tvivl. Men indtil en saadan Bog foreligger, vil man paa mange Punkter med stort Udbytte kunne anvende den her omtalte Fremstilling. Bogens praktiske Anvendelse indskrænkes desværre ved, at der ikke findes noget Sagregister.

Even Marstrand.

CHR. REVENTLOW: **Europas Selvmord. Hvem har Skylden?**
31 S. St. Hasselbalchs Forlag. Kjøbenhavn 1921.

Forf. har paany gennem dette lille Skrift givet et haardt tiltrængt Bidrag til vor politiske Litteratur. Skriftet indeholder — saa vidt det paa nærværende Tidspunkt er muligt — en dokumenteret Oversigt over Begivenhederne i Dagene omkring Verdenskrigens Udbrud i Forbindelse med et Rids af de Linier i den politiske og økonomiske Udvikling, der førte ud i Katastrofen. Det lykkedes her igennem Forf. at give en overmaade forøget Vægt til det Citat, han anfører af Lloyd George af en Tale, denne holdt i Julen 1920: „Før 1914 havde ingen af dem, der stod i Spidsen for Affærerne i Evropa, virkelig villet Krig. Det var noget, hvori de gled, eller rettere, i hvilket de styrtede eller tumlede“. Hvis denne Anskuelse efterhaanden vinder frem, saa vil herved Grundlaget blive taget bort under Frankrigs Adfærd mod Tyskland, der netop Gang paa Gang har været motiveret ved, at Tyskland bar Skylden for Krigen og selv i Fredstraktaten har erkendt dette, og derfor maa sone denne af det selv erkendte Skyld. Dette forekommer mig at maatte vække til Eftertanke, navnlig

paatage sig at give os en Fremstilling af, ikke blot hvordan Tyskland voksede i Produktionskraft før Krigen, men hvorledes det samtidig undergravedes af sociale Modsætninger, hvorledes Tyskland af 1871 blev til Tyskland af 1914 og dette igen til Tyskland af 1918 og senere. Thi at det her ikke har været de politiske Forhold, men de økonomiske og sociale, der har været de drivende Kræfter i Udviklingen, derom kan der ikke herske Tvivl. Men indtil en saadan Bog foreligger, vil man paa mange Punkter med stort Udbytte kunne anvende den her omtalte Fremstilling. Bogens praktiske Anvendelse indskrænkes desværre ved, at der ikke findes noget Sagregister.

Even Marstrand.

CHR. REVENTLOW: **Europas Selvmord. Hvem har Skylden?**
31 S. St. Hasselbalchs Forlag. Kjøbenhavn 1921.

Forf. har paany gennem dette lille Skrift givet et haardt tiltrængt Bidrag til vor politiske Litteratur. Skriftet indeholder — saa vidt det paa nærværende Tidspunkt er muligt — en dokumenteret Oversigt over Begivenhederne i Dagene omkring Verdenskrigens Udbrud i Forbindelse med et Rids af de Linier i den politiske og økonomiske Udvikling, der førte ud i Katastrofen. Det lykkedes her igennem Forf. at give en overmaade forøget Vægt til det Citat, han anfører af Lloyd George af en Tale, denne holdt i Julen 1920: „Før 1914 havde ingen af dem, der stod i Spidsen for Affærerne i Evropa, virkelig villet Krig. Det var noget, hvori de gled, eller rettere, i hvilket de styrtede eller tumlede“. Hvis denne Anskuelse efterhaanden vinder frem, saa vil herved Grundlaget blive taget bort under Frankrigs Adfærd mod Tyskland, der netop Gang paa Gang har været motiveret ved, at Tyskland bar Skylden for Krigen og selv i Fredstraktaten har erkendt dette, og derfor maa sone denne af det selv erkendte Skyld. Dette forekommer mig at maatte vække til Eftertanke, navnlig

hos Frankrigs Venner; men ogsaa hos enhver, der trods alt bevarer Haabet om, at det en Gang skal lykkes den civiliserede Menneskehed at leve og arbejde, uden hvert 50 Aar at skulle ødelægge hinanden og hinandens Arbejde i et Omfang, der synes at være stadigt stigende. Men for at dette skal naaes, maa Folkene komme til Forstaaelse af hinanden og af deres fælles Livsvilkaar, der kræver Fred og ikke Krig. — Det er til et saadant Oplysningsarbejde, Hr. Reventlow har ydet ogsaa dette Bidrag, for hvilket han fortjener Tak.

E. C.

CURT ROHTLIEB: Gränsproductiviteten hos Jordbrugets Produktionsfaktorer. Stockholm 1921, P. A. Norstedt & Söner.

Dr. Rothliebs Disputats følger hurtigt efter Lindahls og Bagges; der er Grøde i svensk teoretisk Økonomi, og mærkelig modne er de unge, maaske lidt for lærde, men de behersker dens Stof.

Rothliebs Bog behandler Spørgsmaalet om den tekniske Basis for den saakaldte Jordproduktivitetslov, og deltager indirekte i den nu standende Kamp om, hvorvidt man skal fastholde Behandlingen af Jorden som noget fra Kapital forskelligt.

Efter at have paavist, at Jordloven egentlig ikke er en Lov, men at der bagved den ligger Loven om, at en Produktionsfaktor, der anvendes paa Jorden, vil have sit Minimum, Maximum og Optimum for Udbyttet, undersøger han, hvorledes denne Lov mildnes af andre Love, f. Eks. Loven om den højere Tekniks Indflydelse. Reglen om diminishing return ved Jordbruget bliver da højest en Tendens, men ikke en absolut Lov. I denne Slutning har Forfatteren absolut Ret, men hvad jeg indvender mod ham er, at han stiller Problemet urigtigt op: han begynder med at opstille de fysiologiske Relationers Lov som gældende for Jordens Vækstbetingelser (her gør Forf. Liebig Uret og giver